

Als VVD hebben we kennisgenomen van uw rapport met veel gedetailleerde informatie, die na een jaar onderzoekswerk van uw kant tot stand is gekomen. Er zijn 40 mensen gehoord, dat heeft veel interessante informatie opgeleverd.

Ik wil u allereerst graag complimenten, voor het waardevolle werk en ook de zorgvuldigheid waarop dit is gedaan. Het rapport is vrij duidelijk, problemen zijn complex en niet alle oplossingen direct succesvol en/of snel te implementeren. We zijn blij dat wij u binnenkort ook spreken over het rapport in het Kamergebouw.

Aantal vragen vanuit onze kant alvast, waarop ik graag vanuit uw kant nog nadere schriftelijke duiding/toelichting over zou ontvangen:

1. U schrijft dat er sprake is van steeds complexere wet- en regelgeving. Hoe groot is uw verwachting, op basis van uw ervaring in de Tweede Kamer, dat dit daadwerkelijk kan worden aangepakt?
2. Uw schrijft dat er onvoldoende ruimte voor maatwerk is door uitvoeringsprofessionals, kunt u verklaren waardoor dat voornamelijk komt en heeft u ook verschillen gezien bij de 3 onderzochte instanties: Uitvoeringsinstanties UWV, Belastingdienst en CBR, wat zijn volgens u de grootste verschillen?
3. U geeft aan dat er geen leidende sturingsfilosofie voor de overheid als geheel is en dat er breed erkend wordt dat een bedrijfsmatige aanpak te ver is doorgeschoten. Hoe kan de Kamer volgens u het beste enerzijds sturen op efficiëntie en anderzijds maatwerk leveren?
4. Volgens uw onderzoek/rapport is er onvoldoende ruimte voor maatwerk door uitvoeringsprofessionals, is dit naast het leveren van extra bevoegdheid om naar bewind van zaken, mankracht en/of meer geld ook andere dingen op te lossen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?
5. Bij voorgekomen beleid wordt niet altijd (goed) getoetst op uitvoerbaarheid. De Kamer heeft hier met haar (wijzigings-/initiatief-) voorstellen een belangrijke taak. Hoe bekijkt u vanuit deze taak gezien het parlementaire proces om snel en efficiënt tot besluitvorming te komen aan de ene kant en de behoefte om het probleem 'kwalitatiever' op te lossen aan de andere kant?
6. U schrijft: "maatregelen die voortkomen uit gedetailleerde regeerakkoorden helpen niet". Die zijn meestal niet getoetst op uitvoerbaarheid, hoe beschouwd u de inzet en het streven van de formateurs om te komen tot een korter en bondiger regeerakkoord?
7. Hoe beschouwt u het proces van de behandeling van dit rapport in de Tweede Kamer tot nu toe en wat vindt u van de acties die naar aanleiding van het rapport zijn/worden opgepakt door de Kamer en het Kabinet?
8. De voorzitter van de commissie gaf aan dat het nuttig zou zijn dat uw commissie mee zou debatteren in de Kamer of in vak K zou moeten zitten als dit wordt geagendeerd. Kunt u toelichten wat de toegevoegde (meer)waarde hiervan zou kunnen zijn?

Hartelijke dank voor uw complimenten aan de commissie. Goed om te zien dat u de tijd heeft genomen om, als enige partij uit de Tweede Kamer, alvast vragen voor te leggen aan de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties. We zullen uw vragen met alle zorgvuldigheid beantwoorden, maar zijn vanzelfsprekend ook beschikbaar om ze tijdens de geplande hoorzitting verder mondeling toe te lichten.

1. Dit rapport is bedoeld als signaal en spiegel voor de Tweede Kamer. Er is maar één instituut in Nederland dat daadwerkelijk in staat is om de complexe wet- en regelgeving te beperken en te vereenvoudigen en dat is de Tweede Kamer. Het zal dus een bewuste keuze moeten zijn voor alle 150 Kamerleden om die wet- en regelgeving te vereenvoudigen. Door de vereenvoudiging zal het begrip voor de wet- en regelgeving toenemen en de vereenvoudiging zal de uitvoerbaarheid ten goede komen.
2. De beperking van maatwerk komt deels door te strikte en beperkende wet- en regelgeving en deels door de organisaties zelf in het leven geroepen protocollen en eigen werkwijzen. We constateren als commissie dat bij de uitvoering van wet- en regelgeving de professional het ook prettig vindt dat de regelgeving zodanig is dat hij of zij geen eigen keuze hoeft te maken. Maar dat die professional tegelijkertijd de frustratie heeft ten aanzien van diezelfde wet- en regelgeving die hem of haar beperkt in het vinden van een oplossing die niet past binnen het bestaande systeem. Wat we als commissie hebben geconstateerd is dat, binnen de verschillende organisaties, er meer aandacht komt voor complexe problemen van mensen. Daar waar in het verleden afdelingen binnen de verschillende organisaties oplossingen alleen binnen hun eigen domein zochten en zich daarmee beperkten in de mogelijke oplossing, zien wij nu afdeling overstijgende organisaties die de complexe gevallen in samenhang bekijken.
3. We hebben geconstateerd dat de keuze voor centralisatie of decentralisatie van diensten eigenlijk altijd was ingegeven op basis van kostenbesparing. Er was dus geen eenduidige keuze van de overheid voor een decentrale of centrale aansturing van diensten. Zo werd de aansturing van de politie gecentraliseerd en de aansturing en verantwoordelijkheid van de jeugdzorg juist gedecentraliseerd. Daarmee is het niet duidelijk hoe verantwoordelijkheden in Nederland nu uiteindelijk zijn belegd. De keuze tussen maatwerk en efficiency is geen keuze van of-of maar en-en. Het betekent alleen dat je voor de efficiency wet- en regelgeving moet maken die voor de grootst mogelijk populatie werkbaar, doenbaar en uitvoerbaar is. Voor een beperkt deel van de samenleving zal de wet- en regelgeving niet passend zijn. Voor dat deel zal je met maatoplossingen moeten komen. Die ruimte zal de wetgever dus ook van tevoren in de wet- en regelgeving moeten opnemen. Die ruimte zal in samenspraak met de uitvoering en mensen die het gaat betreffen moeten worden bepaald. Dit vraagt dus kennis van de uitvoering, van wet- en regelgeving en van de uitkomsten van het te maken beleid bij de leden van de Tweede Kamer. Wij zijn als commissie van mening dat wet- en regelgeving nooit 100% dekkend kan zijn voor alle gevallen in Nederland. Sterker nog, de commissie is van mening dat die wet- en regelgeving nooit 100% dekkend zou moeten zijn. Anders wordt de wet- en regelgeving immens complex en is er geen ruimte meer voor maatwerk.
4. Andere zaken die professionals de ruimte geven tot maatwerk is het beperken van de aanpassingen van beleid. De uitvoering is gebaat bij heldere afspraken die langjarig duidelijkheid geven. Op die manier kunnen professionals de details van die wet- en regelgeving tot zich nemen en kunnen ze daadwerkelijk het maatwerk leveren wat nodig is. Beleidsveranderingen maken de wet- en regelgeving complex en onduidelijk, zeker als die beleidsaanpassingen in een hoog tempo elkaar opvolgen of dat ze op een te korte termijn moeten worden geïmplementeerd. Hierdoor zullen professionals altijd een ruime marge houden om binnen de vastgestelde kaders (wet-

en regelgeving, eigen protocollen en werkwijzen) te blijven waardoor maatwerk steeds verder uit het zicht komt.

5. Het wetgevingsproces dient allereerst zorgvuldig plaats te vinden. Termen als “snel” en “efficiënt” zijn niet de woorden die de commissie zou willen aanbevelen in de behandeling van wetgeving. Zowel voor initiatiefwetgeving als voor wetgeving van het Kabinet dient men zich ten volle bewust te zijn van het doel van de wet maar zeker ook of de wet ook de doelen gaat bereiken die door de wet bedoeld zijn. Als Tweede Kamer bent u de mede-wetgever. U bepaalt in welk tempo u wetgeving kan en wil behandelen. Het is dus altijd de keuze van de Tweede Kamer hoeveel tijd hij wil besteden aan haar kerntaak: wetgeving. Wetgeving is geen doel op zich. De commissie is van mening dat de Tweede Kamer, maar ook het Kabinet zich meer bewust zou moeten zijn wat de redenen zijn van aanpassing van bestaande wetgeving of het maken van nieuwe wetgeving. Het uiteindelijke doel van wetgeving zal altijd moeten zijn dat het de samenleving beter, gezonder en menselijker maakt. Dat vraagt tijd en verdieping in de wet en haar gewenste uitkomsten. Er is echter niks zo desastreus voor de samenleving als slechte wetgeving. Het is de taak van de Tweede Kamer om dat te voorkomen.
6. Aanbeveling 2 van de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties stelt dat “elk te sluiten regeerakkoord tijdig worden getoetst op uitvoerbaarheid”. De dikte van de akkoorden is daarmee niet relevant. Het gaat erom dat de formerende partijen zich bewust zijn dat bij het maken van afspraken voor een regeerakkoord, de uitvoerbaarheid getoetst moet worden. Dus daar waar de afspraken een gevolg hebben voor de uitvoering, moet de uitvoerbaarheid getoetst worden. Het is eigenlijk bijzonder dat we dit als commissie zo moeten concluderen. Afspraken in een regeerakkoord die niet uitvoerbaar blijken te zijn nadat de afspraken gemaakt zijn, zijn net zo desastreus voor de samenleving als slechte en niet uitvoerbare wetgeving. Dit moet je als volksvertegenwoordiger te allen tijde voorkomen.
7. De commissie is variërend van “herkenbaar en passend binnen de lijn der verwachtingen” tot “zeer teleurgesteld” in de behandeling door de Tweede Kamer van het rapport “Klem tussen balie en beleid”. Het rapport was bedoeld als basis voor de positiebepaling van de nieuw aan te treden Tweede Kamer na de verkiezingen. Daar was ook alles op ingericht en ook zo besproken. We kunnen als commissie constateren dat die positiebepaling niet heeft plaatsgevonden. Dat de Tweede Kamer haar oude plek in het staatsbestel heeft ingenomen. Een plaats die geen recht doet aan haar verantwoordelijkheid. Het zwaartepunt van de verantwoordelijkheid blijft nu liggen bij het Kabinet. Dit is, in de ogen van de commissie, onjuist. De Tweede Kamer is verantwoordelijk voor de ordening van de samenleving. Op basis van verkiezingen komt er een beeld hoe die samenleving eruit zou moeten zien. De Tweede Kamer dient die ordening te laten plaatsvinden door middel van invulling van haar primaire taak: wetgeving. Daarmee is de Tweede Kamer de opdrachtgever aan de uitvoerende macht en medewetgever: het Kabinet. De huidige invulling van de rol van de Kamer is vooral (of misschien wel alleen) controleur van het Kabinet.
We zijn blij dat er onderdelen wel worden opgepakt en invulling aan wordt gegeven. Maar dit rapport was bedoeld als fundament van positiebepaling en niet als lapmiddel.

8. De commissie heeft bijna een jaar lang onderzoek gedaan en heel veel mensen gesproken. Alle kennis die de basis is voor het rapport “Klem tussen balie en beleid” zit in deze commissie. Als de Tweede Kamer een inhoudelijk debat wil voeren over dit rapport met wie anders dan met deze commissie zouden we als wedervraag durven stellen. Tevens zien we vooral de ambitie van de Kamer om met het Kabinet in debat te gaan. Terwijl het fundamentele debat eerst binnen de Tweede Kamer moet plaats vinden. Wat wil de Kamer zelf? Daar is een debat met het Kabinet niet voor nodig en werkt zelfs averechts. Want dan worden de vragen weer aan het Kabinet gesteld (die controletaak) terwijl de Kamer agenda zettend en bepalend zou moeten zijn. Maar dan moet de Kamer wel eerst zelf die agenda gaan bepalen. De Tweede Kamer is niet gewend om met zichzelf in debat te gaan. De aanwezigheid van oud-Kamerleden in vak K met kennis en ervaring van de materie kan een positieve richting aan het debat geven en de focus op de rol van de Kamer zelf houden.

Voor de commissie is de keuze van de Tweede Kamer ten aanzien van onze aanwezigheid en rol in het debat wel een lakmoesproef ten aanzien van de invulling van ons rapport door de Tweede Kamer. Wij zijn als commissie van mening dat het een keuze is van de Tweede Kamer of wij wel of niet een rol krijgen in het debat. En de Kamer kan dus kiezen: eigen regels volgen, de commissie geen rol geven en accepteren dat de uitkomst minder optimaal is of de commissie actief betrekken bij het debat en de meerwaarde benutten.

We hebben deze vraag ook aan uw commissie gesteld. Wij kijken uit naar de keuze van de Kamer ten aanzien van onze rol in de behandeling van ons rapport.